

Stuenski dom

Str. 137

U Ljubljani, 18. junija 1936

Leto 1.

Razlog za konec sankcij: strah?

London, 18. junija. Britanska vlada je na svoji včerajšnji seji odobrila besedilo izjave, ki jo bo zunanjji minister Eden podal na jutrišnji seji spodne zbornice v imenu britanske vlade. Mislijo, da bo bistvena vsebina te izjave ta, da je britanska vlada sklenila pristati na ukinitev sankcij, če bo kdo to predlagal v Zvezni.

Po poročilih agencije Press Associated je zelo verjetno, da bo britanska vlada še pred žnevnim sejem uradno obvestila vse države članice ZN o tem stališču.

Eden bo v svojem govoru odbil vsako odgovornost za posledice, ki bi v Evropi nastopile zaradi ukinjenja sankcij. Vsa odgovornost za to nosi ZN, ki je sankcije sprejela brez resne volje, da jih bodo njeni članici tudi izvajale. Anglija ni imela nikdar namena, da bi Italijo gospodarsko in finančno uničila, zato prepriča odgovornost tistim, ki niso znali izkoristiti tega poskusa za varovanje miru v evropske bodečnosti.

Razlogi za ukinjenje

London, 18. junija. o Iz krogov, ki so vladu blizu, zatrjujejo, da je na odločitev angleške vlade o ukinitvi sankcij zlasti vplivala italijanska grožnost.

Pred sporazumom med Avstrijo in Nemčijo

Pariz, 18. junija. m. Semkaj je prispeval poročilo iz Prage o naporih glede sklenitve sporazuma o ureditvi mednarodnih odnosa med Nemčijo in Avstrijo. Po teh poročilih se da sklepati, da je tudi Mussolini dal načelni pristanek za ta sporazum o priliki zadnjega sestanka z avstrijskim kanclerjem Schuschniggom. Po poročilih iz Prage se je g. von Hassel nemški ambasador v Rimu v prvi vrsti razgovarjal s Hitlerjem o glavnih linijah tega sporazuma. Nato se je Mussolini sporazumel z avstrijskim kanclerjem Schuschniggom za časa njegovega bivanja v Italiji. Kar se tiče von Papena, je ta od svoje strani vzdrževal zveze z Reichom ter se je večkrat sestal s Hitlerjem v južni Nemčiji.

V Pragi smatrajo, da je tu govor o sklenitvi sporazuma med Avstrijo in Nemčijo, na katerega je pristal tudi Mussolini. Rola trajanja tega sporazuma je predvidena za dobo petih let. Kakor vse kaže, se v prvi vrsti vodijo pogajanja o sledenih točkah:

1. Gledate priznanje avstrijske neodvisnosti s strani Nemčije.

2. Gledate ukinitev takse 1000 RM, ki jo mora sedaj plačati vsak Nemec, ki želi potovati v Avstrijo.

3. Gledate razpusta »Avstrijske legije«.

Organizacija policije, dviganje nemškega izvoza

Iz nemške domače politike

Berlin, 18. junija. o. Državni voditelj SS-oddelkov, ki predstavljajo najbolj zvesto in zanesljivo jedro narodno socialistične stranke ter njenou politično policijo, Himmler, je imenovan za vrhovnega vodja nemške policije v notranjem ministritvu. To imenovanje se je izvršilo zaradi tega, da bo Himmler po eni strani združil vso nemško varnostno službo v eni roki, po drugi strani pa da bo ponotil policijo. Po načrtu nemške vlade bodo v bodoče vse panoge nemške policije, to je varnostna policija, občinska policija, podeželska policija, kriminalna in tajna politična policija spadale pod vodstvo Himmlerja, to pa zaradi tega, da bi bilo njihovo delo čim uspešnejše.

Berlin, 18. junija. o. Gospodarski odbor nemške narodne socialistične stranke je izdal poročilo, v katerem podčrtava potrebo, da je treba polagati največjo poznavo na to, da si država za primer vojne vzgodi zadostno število delavcev specialistov, ne da bi zaradi tega trpelja vojna sila. Potrebo tega dela opravjuje dejstvo, da je Nemčija 1914 imela premalo specializiranega delavstva za to-

Razvoj stavke v Belgiji

Bruselj, 18. junija. o. Z ozirom na dejstva, da se stavkujočim pridružujejo vedno nove skupine delavcev iz različnih podjetij in da groze s stavko iz solidarnosti tudi uslužbenci prometnih železniških družb, je včeraj imela vlada sejo pod predsedstvom ministrskega predsednika Van Zeelandia. Na tej seji so sklepalni o tem, kakšne ukrepe naj izda vlada, da pospeši rešitev stavke in kaj bo bodo narediti v primeru, da se sedanje posamezne stavke razširijo v splošno.

Ker je policija ugotovila zadnje dni, da se med belgijskim delavstvom močno udejstvujejo številni inozemski komunistični agitatorji, je pravosodni minister dal vsem tujem, ki bivajo v Belgiji oponim, naj se vedejo tako, kakor se spodobi ljudem, ki uživajo gostoljubje tujih držav. Kogar bo policija dobila pri nemirih v ugotovila, da ni belgijski državljan, bo takoj izgnan.

V zvezi s tem je policija včeraj arretirala veliko stavkujočih skupin in raziskala, kakšni ljudje so med njimi.

Včeraj so delno stopili v štrajk bruseljški šoferi osebnih avtomobilov tako, da se daj vrsi promet samo še z avtobusi. Pristaniški delavci v Antwerpenu stavkujo kar naprej. Stavkati so začeli tudi delavci v Gentu.

Stavka v Belgiji

Bruselj, 18. junija. Stavka v Bruselju zavzema čedal e vec i obseg. Po današnji konferenci zastop-

nikov posamezni h sindikatov računajo z objavo splošne stavke.

Položaj se je v stavkovnih podrocjih nekoliko pomiril. Grevnjerji skrbe za red in mir in so izdali vse potrebne odredbe. V okolici Limburga je oronista razgnoval kolesarsko kolono stavkujočih iz Liegea, ki je šla proti Limburgu, da bi potegnila v stavko tamomejo delavstvo. V Liegeu je spred stavkujočim hotel priti pred socialistični dom, pa jih je oronista razgnoval.

Število stavkujočih v okolici Liegea znaša okoli 300.000. Delavci v lekstilni industriji so podali svoje zahteve in bodo utri stopili v stavko, če n ihovim željam ne ugodne.

Davi je v Liegeu zopet prišlo do izgredov. Stavkujoči so prevrnili tovorni avto, ki je vozil mleko po hišam Orožniške cete so pomnožene.

Italijansko maščevanje za sankcije

Rim, 18. junija. o. Z ozirom na londonske veleni o ukinitvi sankcij rimske krogi ne izražajo nobenega začudenja ali zadoščenja. Italija je prepričana o svojih pravicah, tako da mora smatrati konec sankcij same kot zakonito in zaslzeno zadoščenje za krivice, ki so jih sankcije Italiji prizadele. Italija smatra angleški sklep o ukinitvi sankcij kot priznanje, da je Društvo narodov naredilo težak pravni greh s tem, da je izglasovalo sankcije. ZN mora za zadoščenje

skleniti najbrž nove pogodbe na podlagi kompenzacijskoga načela. Italija bo temi državam dovolila le liste ugodnosti pri uvozu njihovega blaga v Italijo, kakršnega bodo one dovolile italijanskemu blagu. Z Nemčijo pa bo Italija sklenila trgovsko pogodbo še pred vsemi državami, ki so se udeležile sankcij, ker je bila edino Nemčija lojalna do nje v času sankcij.

Ko bo z Italijo izginilo sramolno znamenje, katero so ji vložile sankcije, bo Italija stopila v zbor evropskih držav in pomagala sodelovati za vzpostavitev evropske varnosti. Glavni njen načel je, da je zmeraj stiri zvezde med Italijo, Anglijo, Francijo in Nemčijo, ki predstavljajo enega najljubših Mussolinijevih političnih načrtov. Po tem načrtu naj bi vodile usodo Evrope širi velesile. Teži zvezbi se bo pozneje lahko pridružile tudi druge države.

Jugoslavija na olimpijadi

Belgrad, 18. junija. m. Z ozirom na vesti, da naša država ne bo sodelovala pri olimpijskih igrah zaradi pomanjkanja sredstev, moremo ugotoviti, da so te vesti brez podlage. Vlada je že na svoji zadnji seji na predlog ministra za telesno vzgojo naroda dr. Rogića sklenila, da izplača iz državne blagajne olimpijskemu odboru v Zagrebu vsoto 500.000 Din za sodelovanje jugoslovanske reprezentance na olimpijadi v Berlinu. Znesek 200.000 Din je odobren kot podpora za trening našega olimpijskega moštva, znesek po 300.000 Din pa za potne in ostale stroške pri sodelovanju na olimpijskih igrah. Kakor je iz tege razvidno so neosnovane vse vesti da je odbod naša reprezentanca dvomljiv.

Ognjeni križi' nastopajo

Pariz, 18. junija. Polkovnik de la Rocque je izdal proglas, v katerem poroča, da se bo odsek pokret »Ognjenih križev« udejstvoval tudi na političnem polju. »Ognjeni križi« predstavljajo danes najboljše organizirano skupino v Franciji.

Plačilni promet z Italijo

Belgrad, 17. junija. AA. Nov način ureditve plačilnega prometa z Italijo. Finančni minister je izdal tale odlok:

1. Narodna banka lahko uvoznikom blaga v Italijo na njihovo zahtevo v zameno klirinske avize izda klirinska nakazila na lire, ki se lahko prodajo na domačih borzah za plačilo v Italijo uvoženega blaga pred 18. novembrom 1935.

2. Uvozniki blaga iz Italije lahko izjemno od odloka št. 13.320-8 z dne 5. decembra 1935 svoje obveznosti nasproti italijanskim upnikom urede tako, da pri vsakem placilu 50% plačajo v zbirni račun nacionalnega instituta za menjavo pri Narodni banki v Belgradu, drugih 50% pa pri nabavijo z odkupom klirinskih nakazil na lire preko pooblaščenih zavodov na domačih borzah.

3. Narodna banka ima pooblaščilo za izdajo potrebnih navodil za izvedbo teh transakcij o plačilnem prometu z Italijo.

Nesreča na Donavi

Budimpešta, 18. junija. Glede na včerajšnjo nesrečo na Donavi pri Novi Pešti so dognali do današnjih dopoldne ob 10, da je utonilo 9 oseb. Razen tega so ugotovili, da se je poleg teh devetih in onih 15, ki so jih resili ter osmih, ki so se sami redili in naknadno prijavili oblastvom, nahajalo na brodu še osm oseb; njihova usoda je do tega trenutka še neznanata. Po doslej še nepotrjenih glasovih se zdi, da so od teh osmih oseb tri utonile. Bilanca te nesreče bi torej bila 12 mrtvih.

Od osmih oseb, ki so izginile pri nesreči z brodom, sta se dve prijavili policiji. Neznanata je torek usoda še šestih oseb. Treba jih bo pač štetni med mrtve. Tako bo vseh smrtnih žrtv 15.

Policija preiskava je ugotovila, da je bil brod v dobrem stanju; njegov motor in sploh vse naprave na njem so popolnoma ustrezale zakonskim dolocbam. Brod je lahko vozil ne samo 40, temveč celo 60 oseb. Brčas je bila vzrok nesreče pijačnost nekaterih oseb na brodu, ker so se po nepotrebnem razburili in zagnali alarm ter tako povzročili pa niko in nato katastrofo.

Tramvajski uslužbenci predlagajo spremembe

Ljubljana, 18. junija. Sinoč ob desetih je bilo v Delavski zbornicni zborovanje tramvajskih uslužbencev, ki so sklepali, da naj sprejmejo službeno pragmatiko, ki jo je predložila mladotežniška družba, ali naj jo odklonijo.

Zborovanje se je udeležilo okrog 140 uslužbencev, to se pravi skoraj vsi, ki so bili ob desetih prosti službe. Zborovanje je vodil glavni zaupnik g. Leopold Cei, strokovno poročilo o pragmatiki pa je podal g. Jurij Slank. Iz pragmatike je bilo razvidno, da je kolikor bolj ugodno v in prav za ne jemlje pravic, ki so jih ceslni železničarji dosegli. Zlasti mlajši ne bodo prav nič prizadele. Neugodno pa je po meniju železničarjev pragmatika za starejše železničarje, ki bodo napredovali le bolj počasi in pa za družine z več otroci, toda to je v soglasju s stremljenjem, ki nastaja v vsej državi, da se dramske doklade znižujejo. Po živahnih debati so ceslni železničarji sklepli, da bodo predložili mladotežniški družbi svoje izpremenjivevalne predloge k pragmatiki. Upravni odbor se seslal še ta teden ter bo sklepal o predlogih uslužbencev Zborovanje je trajalo do polnočne ure.

Rim, 18. junija. AA. (Stefani) Ustanovljen je zavod za znanstvena raziskovanja v Vzhodni Afriki. Po uredbi kolonialnega ministra bo imel ta zavod tudi podružnico v Adis Abebi.

Budimpešta, 18. junija. AA. Tu se bo od 8.-15. julija t. l. vršil mednarodni ženski kongres.

sklenila najbrž nove pogodbe na podlagi kompenzacijskoga načela. Italija bo temi državam dovolila le liste ugodnosti pri uvozu njihovega blaga v Italijo, kakršnega bodo one dovolile italijanskemu blagu. Z Nemčijo pa bo Italija sklenila trgovsko pogodbo še pred vsemi državami, ki so se udeležile sankcij, ker je bila edino Nemčija lojalna do nje v času sankcij.

Ko bo z Italijo izginilo sramolno znamenje, katero so ji vložile sankcije, bo Italija stopila v zbor evropskih držav in pomagala sodelovati za vzpostavitev evropske varnosti. Glavni njen načel je, da je zmeraj stiri zvezde med Italijo, Anglijo, Francijo in Nemčijo, ki predstavljajo enega najljubših Mussolinijevih političnih načrtov. Po tem načrtu naj bi vodile usodo Evrope širi velesile. Teži zvezbi se bo pozneje lahko pridružile tudi druge države.

Sleparski ciganki čarata okoli Celja

Celje, 17. junija.

Koliko lahkovnosti in nepremišljenosti vla-
da med našim ljudstvom, najlepše in v najgovor-
nejši luči dokazujeta primera, ki sta se pripetila
te dni v Celju in o katerih hočemo na kratko po-
ročati našim čitateljem. Iz tega dogodka je raz-
vidno, da imamo še vedno dovolj ljudi, ki kljub
prosvitljenu veku, v katerem živimo, verujejo
se vedno v čarovnije in take sorodne reči. Na
drugi strani pa zopet lahko ugotovimo, da je še
vedno na svetu dovolj ljudi, ki hočejo na nepošten
nacini poceni živeti na račun ljudske lahkovnosti.

V ponedeljek, dne 15. t. m. popoldne sta prišli
dve neznani ženski, po videzu sodeč sta bili cigan-
ki in sta govorili hrvaško, v kuhinji neke bolje
državine v Gaberiju. Z neznankama se je epustila
v pogovor domača kuharica. Ciganki sta prosili ku-
harico za kozarec vode, katero prošnjo je njima
tudi uslušala. Neznani ženski sta pokrili kozarec z
belo ruto, nakar je začela voda v kozarcu šumeti.
Stareja je nato pripomnila, da pri kuharici ni vse
v redu ter naj prinese ves denar, ki ga ima, da ga
bo nato blagoslovila, nakar ji bo povedala, katere
stranke in hiši so ji nenaklonjene. Kuharica je
prinešla ciganki 10 Din s pripombo, da več nima.
Nato je dala starejšo povohati kuharici neko snov,
nakar se je začelo kuharici vrteti, začela je kričati
na pomoč, obe neznanki pa sta z 10 Din takoj
izginili.

Drugi primer se je pripeljal še isti dan okrog
6 zvezec pri ženi nekega mesarskega mojstra tudi
v Gaberiju. V stanovanju sta se zopet pojavili že
prej omenjeni nezi ženski. Domaci gospa sta
položili na dlan Krausovo podobo ter ji nato iz
roke vedeževali. Trdili sta ji, da ima v okolini

mnogo sovražnikov, ki kalijo njeno zakonsko srečo.
Rekli sta ji, naj jima izroči 1000 Din, da jih zaščita
v cunjo, katero bi potem ona dala pod svoje zglavje.
Ta zaščiti denar da bo moral imeti pod zglavjem
vso noč. Ce bo to storila, se bodo naslednji dan
javile pri njej vse osebe, ki kalijo njeno zakonsko
srečo in jo prosile odpuščanja. Gospa je neznan-
ka res izročila 6 bankovcev po 100 Din. Ta de-
nar sta obe neznanki v njeni navzočnosti zavili v
cunjo in položili v blazino ter jo zaščili z naročilom,
da pač mora gospa ležati na njej vso noč, ne sme
se pa denarja dotakniti, ker bosta naslednji dan,
to je dne 17. t. m. med 8 in 9 dopoldne ta denar
zopet vzeli iz blazine in izročili njej. Nato sta ne-
znanki izginili.

Cijete in strimite. Gospa je na predmetni blazini
noč res srečno prebila v sanjala o svoji bodoči
zakonski sreči. Naslednji dan je pa od 8 zjutraj
dalje zmanjšala obe neznanki, ki jih ni hotelo
biti od nobene strani, da bi zopet vzel iz blazine
denar in ji ga izročili nazaj. Ker žensk le ni hotelo
biti, se je gospa končno opogumila, vzel iz blazine
cunjo, v kateri je pa na svoje veliko začudenje
opazila namesto bankovcev navaden papir. Vse-
kakor sta neznanki prejšnji dan, ko sta gospa pre-
rokovali njen bočno srečo, na zvit način izvabili
od nje 600 Din, v blazino pa vtaknili navaden
papir ter nato neznamo kam izginili. Obenem
žrtvi popisujeta neznanki, ki sta bili po vsem opis-
ovanju sodeč brez vsakega dvoma ciganki, da je
bila prva starca okrog 50, druga pa okrog 25 let,
obe srednje velike postave. Na glavi sta imeli kri-
žasti ruti, črna krila in opanke. Kam sta pretkani
carovnici izginili, za enkrat se ni znano. Možno je
pa da sta jima poleg že omenjenih dveh nasedle
gotovo še druge lahkovne stranke.

Skopi brezvestnež prodaja mrhovino za sveže meso

Ptuji, 17. junija.

Znano je, da uživajo cigani meso poginulih
živali, posebno izvrstno jim tekne pečenka poginu-
lih svinj. Ni se pa se slišalo, da bi se meso poginu-
lih živali, toraj mrhovina, prodajala na drobno
od kmeta, kakor se je to zgodilo pred kratkim v
Ptiju.

V Drstelji pri Sv. Urbanu živi dobro situiran
posestnik, znan skopuh. Letosno ponudil mu je
povrgla kobila žreb, ki je bilo stalno v spremstvu
svoje matere in kakor običajno pri kmetchi, tudi
ko je bila kobila vprežena. V sredi meseca majn-
ika pa je žreb nadomema zginal in ga ni bilo vi-
deti več v spremstvu kobile. Prodal ga ni in tudi,
kakor se je ugotovilo, konjaku ga ni izročil. Dej-
stvo je, da je žreb poginilo, ne da bi lastniki o tem
komu kaj naznali. Da bi pa prišel skopuh na svoj
račun in do odškodnine, je žreb kratkomalo raz-
telesil, naložil meso in kožo na voz ter se podal
v Ptuj in se ustavil na Hrvatskem trgu. Nato je
nabasal kose messa v torbo, hodil od hiše do hiše,
prodajal mrhovino za sveže teletino po 4 do 5 Din
kilogram. Ker je bila cena zelo nizka, so ljudje
kuporovali tudi večje količine, tako da je tekom dveh

ur razprodal vso mrhovino. Končno je še prodal
nekemu ptujskemu usnjariju tudi kožo. V domači
vasi v Drstelji mrhovine seveda ni upal prodajati,
ker je tamkajšnje ljudstvo vedelo, da mu je žreb
poginilo in da ni zakljal teleta. Iz tega nastale
gorlice so prišle na učesa tudi oblasti, ki je uvelia
obširno preiskavo in ugotovila resničnost navede-
nega. Nadalje se je ugotovilo, da one stranke, ki so
mrhovino spekle in isto primerno pripravile, niso
prišle na sled, kaj so jedle, pač pa so one stranke,
ki so mrhovino kuhalo, začudenno opazile, da je
meso pri kuhi popolnoma očrnilo in ni bilo užitno.
Zadeva pride pred sodišče, kjer dobi brezvestnež,
kojega ime za enkrat ne objavimo, primerno pla-
šilo. — Občinstvo pa se ponovno svari, da naj ne
kupe utihotapljenega mesa, ki ni pregledano po
veterinarju, ker se s takim nepremišljenim naku-
ponom mesa lahko zastrupijo cele družine.

Javno predavanje. V soboto, dne 20. t. m. pre-
dava v dvorani Mladike s prispevkom ob 20 vse-
učiliški profesor g. dr. Milko Kos o zgodovinskem
razvoju slovenskih narodnostnih mej.

g. prof. O. Šestu in kasneje, po končani učiteljski
naturi, na dunajski drž. gledališki akademiji. Mu-
dil pa se je dalj časa tudi v Pragi in pred kratkim
v Berlinu. Lansko leto je zrežiral Malec v ljubljans-
kem in mariborskem gledališču z veliko velikim
uspehom Arxovo dramo »Izdaja pri Novari«.

V svojih študijskih letih pa je tudi doma po-
kazal, kaj zna. Saj je deloval tedaj pri Prosvetnem
društvu in pozneje, ko je bilo to razpuščeno, pri
Delavskem odu.

Nocoj je priredil I. pešadijski polk iz Škofije
Loke v Narodnem domu koncert, ki je obsegal
skladbe Fučika, Smetane, Schuberta, Bizeta in Par-
me. To je bil prvi večji koncert, ki ga je Kranj
doživel v povojnih letih. Kljub temu in kljub do-
bremu izvajanju so se Kranjčani le v malem številu
odzvali koncertu. Splošno postaja vsem prirediteljem
vedno bolj jasno, da koncerti in umetniške raz-
stave pri kranjskih meščanih ne najdejo odziva.
Morda je temu vzrok nerazumevanje panog umet-
nosti.

„Nič ni bilo“

Nekoliko odgovora „Mariborskemu večerniku“

Maribor, 17. junija

Zadnje čase posveča »Mariborskemu večerniku«
mariborskim poročilom v našem listu posebno po-
zornost. Očividno mu ne ugašajo, da samo taka,
ki so njemu slučajno ušla. Ker jih on ni mogel
servirati pri svojim čitateljem, pa jih skuša sedeti
naslikati kot nerescična, kar iz trte izvita. Tako
je bilo pri našem svoječasnem poročilu o naplav-
ljenem truplu v Sladkem vrhu ob Muri, na katerem
je sodna komisija ugotovila znake skrivnostne-
ga zločina in tako je sedaj pri preiskavi, ki se je
vzrošla v Mariboru v zvezi z Bodrjevo hirotopo-
ško ofero. Ker smo mi prinesli poročilo v najdi-
truplu ter ugotovili, da gre zopet najbrž za žrtve
avstrijske politične justice, je »Večerniku« potem
škodozeleno beležil samo vest avstrijskih listov,
da je naplavjen utopljenc postal v Gradcu žrtve
nesreče ter je utonul pri skoku v Muro, obenem
pa je ciknul na nas, češ »nekaj ljubljanskih dnevnik
je skušal napraviti iz tega senzacijo, ki se mu je
ponesrečila«. Isti je v svoji današnji številki po-
novil o Bodrjevi afери ter naziva naše poročila:
»veliki tam-kam nekega ljubljanskega dnevnika,
ki je hotel dvigniti velikanski halo, se je ža-
lostno razblnil v njej. Skoraj se ne izpada, da bi
se zmenili za te-te žalostne. »Večernikove« po-
skuse, s katerimi skuša osmešiti naša poročila,
enkrat mu pa vendar moremo dokazati, da se ga
prav nič ne bojimo:«

V primeru naplavljene trupke v Sladkem
vrhu smo dobili naknadno iz zanesljivega vira
obvestilo, da je bil pokojnik res žrtve umora. Pa
tudi naši sodni izvedenci so ugotovili na truplu
zneske nasilne smrti, preden je bilo vrženo v vo-
do. In ranč ob dodaču v prisih so pričale dovoli
jesno, da jih mrtvec samod skoči v Muro ni
mogel dobiti. Sam si jih gojovo ni zadel, je že
moral storiti, nekdo drugi Avstrijsko časopis
o tem primeru ni smelo pisati drugega, kakor su-
ho notico, da se je naplavljenc ponosel v
Gradcu pri skoku v Muro, ko je skušal rešiti ne-
ko dekle iz reke. Niso smeli poročati miti tega,
da je dal oče utopljence, ki je rezen železničar
Avstriji, truplo prepeljal iz Sladkega vrha ter
ga doma pokopala. Zanimivo bi bilo doagnati, kdo
je dal očetu sredstva za prevoz trupla. Stroški
so znašali namreč 20.000 Din, ki jih navaden
železničar pač težko zmore. Vseh teh okolnosti
»Večernik« očvidno ne ve, vse pa dovolj kažejo
ne to, da je bil utopljenc žrtve zločina, in sicer
najbrž političnega, kar so Avstrijci naravnou
skušali zakriti, ker so jim take stvari pač neljube. —

Poizvedbe za pogrešanim Marnom se nadaljujejo

Ljubljana, 18. junija.

Vevški orožniki pod vodstvom komandirja g.
Sušnika Ivana so včeraj popoldne, ko si je situacijo
na licu mesta v Šmartnem ob Savi ogledala še
sedna komisija, obstoječa iz preiskovalnega sodni-
ka g. Al. Zalokarja in drž. tožilca dr. Hinka Lu-
čovnika, začasno opustili nadaljnje poizvedbe na
terenu ter so se vrnili domov na postajo v D. M.
v Polju. Zbrali so važne, Lojzeta Marna obremenjujoče
indice. Vendar za enkrat še ni moglo na-
praviti končnega sklepa, dokler ni najdeno truplo
pogrešanega Viktorja Marna, kajti brezvdomno je,
da je postal Viktor žrtve ostrega konflikta z neko
osebo.

Hiša Lojzeta Marna, kjer stanujeta tudi oče
France in mati Urška, stoji bolj na samem izven
vsi v obokovni poti, ki vodi do Save. Je to
majhna stavba z vrтом. Orožniki so kakih 300 ko-
rakov od hiše naleteli na travnik na prostor, kjer
je bila trava močno pomardana. Tu so pa na-
šli tudi sledovi krvi. Upravičena je hipoteza, da
sta se morala na tem mestu ruvati, da sta se spopadla
in da je najbrž bil Viktor on, ki je pod-
legel spopadu. Po vseh okolnostih je tu nož igral
odločujočo vlogo. Kar Lojzeta Marna zelo obre-
menjuje, da dejstvo, da je imel Lojze močno rano
pod brado, vreznino, dalje, da je bil po obrazu
in okoli vrata prejšnje opraskan. Tudi Lojzetov re-
volver, ki so ga orožniki našli v njegovem obliku,
je kazal krvave madeže, to na koncu cevi. Najbrž re-
volver, katerega notranjost je bila zarjavela, ni
funkcioniral in zato ga je napadalec rabil za druge
sruhe, da je z njim nasprotnika udaril.

Od gori omenjenega mesta na travniku, kjer je
žrtve podlegla, so orožniki z največjo skrbnostjo
in previdnočno nadaljevali pot proti Savi. Do bre-
ga, kjer je napravljena škarpa z betonskim nad-

zidkom, je samo kakih 200 korakov. Na tej škarpi,
na betonu so našli tudi krvave madeže. Očividno,
da so ti madeži od človeške krvi. Tu je nasprotni
žrtve za nekaj minut položil in jo nato zvrnil
v Savo, ki na tem mestu precej dere.

Fingirano posojilo

Mnogo se govori, da se brata nista mogla
trpeti. Sovrašča pa ni bilo sprva toliko; kajti are-
tirani Lojze je tuštan šel na roko progresanemu
Viktorku. Prav eduno je dejstvo, da se je Lojze
na podlagi zadolžnice od 25. januarja 1934 vknjižil
na Viktorjevo, ob Smartinski cesti zgrajeno hišo
za 40.000 Din s 5% obrestmi. Zadolžnica je kratke
vsebine in vse kaže, da je najbrž sestavil kak
zakotni pisač. V teji zadolžnici je kratek ostavek:
»Zavezujem se, da vrnem upniku dolžno glavni-
kakor hitro bi to zahteval.«

Letos 7. marca se je Lojze Marn na bratovo
hišo vknjižil za nadaljnjo posojilo 27.000 Din. Za-
dolžnica ima isto vsebino kakor prva. Le se po-
sebno klavzulo ima, da je posojilo brezobrestno
za dobo 6 let in da teko 5% obresti še od 1. ja-
nuarja 1942.

Znano je dalje dejstvo, da je pogrešani Viktor
Marn vodil dolgo civilno pravdo. Neka ženska, ki
ji je obljubil zakon, ga je tožila za odškodnino. Zadeva
se sedaj nahaja vprav pred stolom sedmice
v Zagrebu. In splošno mnenje je, da sta bili
posojili fingirani, da bi tako Viktor sebe zavaroval
in tožnici onemogočili dosegati svoje zahteve tudi
v knjižnici na njegovo hišo, kajti v zadolžnicah je
tudi izrecna pripomba, da ima Lojze prvi pravico
vrniti vrnitve posojilo, če bi hiša prisla na dražbo.
Vevški orožniki danes nadaljujejo poizvedbe
in raziskavanja o pogrešanem Viktorju Marnu.
Njegovega trupla doslej še niso našli.

Smrtonosna igrača

Maribor, 17. junija.

O usodni nesreči nam poročajo od Sv. Bar-
bare v Slovenskih goricah. Pripetila se je v Zavruhu, ob-
čina Korena ter je zahtevala življenje 3 letnega
fantka, sina posestnika Tomaža Zmavca. 7-letni
Stanko Zmavec je ustrelil iz očetove puške svojega
triletnega brata Frančka. Usodnega dne proti ve-
čerji so bili otroci pri 3-mačevih sami doma. Oče
je odšel v sosednjo vas po opravki, mati pa se je
je mudila v hlevu pri živini. V hiši so ostali samo
7-letni Stanko, 6-letni Feliks, 4-letni Lojzek in
3-letni Franček. Z igro so si preganjali dolgačas
in pri tem se je Stanko spomnil, da bi bila sedaj
ugodna prilika, da si ogleda očetovo puško. Orožje
se je nahajalo v zaklenjeni omari. Stanko pa je
vedel, da hrani oče ključ na omari. Pristavl je
stol, dobil ključ ter odprl omari. Puška je bila k
nesreči nabita s šibrami. Je to enocevka starega
sistema, ki se nabija še od spredaj. Pripravljena
je bila na strel, ker se je nahajalo v žigalniku
že vzhodna kapica. Treba je bilo samo naviti pet-
elinu in sprožiti. Otroci so z velikim zanimanjem
ogledovali orožje, katerega so emeli drugače samo
od daleč opazovali, ker je oče puško skrbno čuval,
da ne pride v nepoklicane roke. Stanko je posku-
sil petelinu napeti in po nekaj poskusih se mu je

Nov vodici po Sloveniji

Ljubljana, 18. junija.

Na včerašnjem občinem zboru Zveze za
tujski promet v Sloveniji so bili udelenčeni ob pri-
hodu v dvorano prijetno iznenadeni. Dobili so
namreč po en izvod novega Badjurovega vodice
po Sloveniji, in sicer v nemščini (Rudolf Badju-
ra's Kleiner Führer durch Slowenien mit einer
Karte und 47 Illustrationen. — II. Auflage).

Badjurove knjige in brošure že poznamo in
zadali tega njih kvalitete ni treba posebno pod-
črkatati. Vsi njegovi spisi so dovršeno izdelani
ter najskrbnejše pripravljeni. Toda zdvi, da se
novo vodici dosegajo v tem še presega. To je mo-

Ljubljana danes

Koledar

Danes, 18. junija, četrtek: Efrem.
Jutri, 19. junija, petek: Julijana.

Lekarne. Nočno službo imajo: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41, mr. Trnkozey ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica.

Kaj bo danes

Društvena dvorana Št. Peter: Ob 8 sestanek fantovskega odseka Šentpetrškega prosv. društva.

Občni zbor Trboveljske

Ljubljana, 18. junija.

Včeraj popoldne ob 5 se je vršil v palači Trboveljske premogokopne družbe v Ljubljani občni zbor družbe. Po občnem zboru je bil izdan naslednji komunikat:

Na občnem zboru Trboveljske premogokopne družbe, ki se je vršil dne 17. t. m. pod predsedstvom g. Andreja Luqueta v Ljubljani, je bilo sklenjeno izplačati dividendo od 6%, t. j. 12 Din za delnico in se bo vnovčil kupon št. 28 počenši z 18. junijem 1936 pri družbeni blagajni v Ljubljani in pri ekspozitrah družbe v Belgradu in Zagrebu po odbitku 10 odstotnega davka na dividende.

27.-29. avtoizlet Plitvice-Senj-Crikvenica. Informacije daje izletna pisarna Okorn, hotel Slon, Ljubljana.

Gojenici solopevskega, klavirskega in instrumentalnega oddeшка ljubljanskega drž. konservatorija bodo nastopili prihodnjih ponedeljkih v sredo v Filharmonični dvorani se na dveh sklepnih letoskih produkcijah. V torek 23. t. m. pa bo v dramskem gledališču produkcija obeh gojenic, ki obiskujejo dramatično šolo. Začetek te produkcije je ob 20. Za dramo dobite vstopnice pri dnevnih blagajnih v operi, sporedne za sklepne produkcije pa v Matični knjižarni.

Mali harmonikari profesorja Rančigaja, slovenski zbor, ki ga zadivlja, kjer koli nastopi, so na sprednji kresne prireditve v nedeljo 21. t. m. na ljubljanskem Gradu posebna točka. Nastopili bodo ob 18 pri vhodu v grajsko poslopje in pod vodstvom svojega mojstra zasvirali naše narodne tako lepo, da jih bo veselje poslušati. Nudi se poseben užitek. Ne zamudite ga!

Izkaznico za Slovenske praznike, na podlagi katerih se dobi polovična vožnja, se dobe v pisarni Prosvetne zvezpe po 3 Din.

Daradne nose, ki se nameravajo udeležiti Slovenskih praznikov v Mariboru, naj se prijavijo Prosvetni zvezzi, Miklošičeva cesta 7a/I, kjer dobijo vse potrebne informacije, kakor tudi izkaznico za polovično vožnjo. Istotam dobiti tudi navodila o zadevi prenosič in prehrane v Mariboru.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠCA V LJUBLJANI

OPERA: Začetek ob 20.

Cetrtek, 18. Junija: Lucia di Lammermoor. Red Cetrtek. Petek, 19. Junija: Zaproto. Sobota, 20. Junija: Vesela vdova. Red B. Nedelja, 21. Junija: Apropos, kaj dela Andula! Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 18. junija: 12.00 Instrumentalne solistične točke (plošče) 12.45 Vremenska napoved, poročila 13.00 Napoved časa, objava sporeda, obvestila 13.15 Baletna glasba (Radijski orkester) 14.00 Vremensko poročilo, poročila 14.45 Časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila 19.30 Nacionalna ura: O Vojvodini (Ante Tačić iz Belgrada 19.30 Reproducir koncert na vurških orglah 20.10 Nasra srednja sola (g. prof. Miroslav Adleski) 20.30 Francoski operni spevi in fantazije — Poje gde, Vida Rudolfova s spremljevanjem Radijskega orkestra 22.30 Napoved časa in vremenska poročila, objava sporeda 22.15 Za zabavo in oddih (plošče).

Drugi programi

CETRTEK, 18. junija: Belgrad I: 20.00 Koncert abonentov belgrajske glasbene šole 21.30 Narodne pesmi 22.00 Radijski orkester — Belgrad II: 14.00 Milojevićev predavanje »Ornognoske narodne melodije« — Zagreb: 20.00 Prenos iz Beograda 22.15 Plesna glasba — Dunaj: 20.00 Shakespeareva drama «Henrik VIII» 22.20 Zabavni koncert: V. 22.45 Plesna glasba — Budimpešta: 19.30 Endoejanki 20.30 Plošče 22.10 Operni orkester, 22.20 Čiganska glasba — Triest-Milan: 17.15 Squaran 20.35 Ignatijevi komorni koncert 23.35 Plesna glasba — Rim-Bari: 21.15 Instrumentalni koncert 20.35 Montijskova opera «Hafiz» 22.15 Plesna glasba — Praga: 19.30 Avstrijska komorna opera «Fra Diavolo» 22.15 Plesna glasba — Brno: 20.20 Moravski večer 21.00 Radijski orkester —

Mariborski trg za časa Slomškovih slavnosti

V dnebi 21., 28. in 29. junija 1936 priredi Slovenska družina večje prireditve, združene z obodom. Zaradi tega odrejam za 21. in 29. junija naslednje:

1. Mesarske stojnice se mora prenesti na Vojaški trg.

2. Vozove s sadjem je postaviti na spodnjem delu Vodnikovega trga.

3. Mestne stojnice (tržne mize) za sočivje, mleko, sadje itd. bodo na razpolago na srednjem in zgornjem delu Vodnikovega trga.

4. Stojnice za prodajo sadja (branjevke), izvzemši stojnice z oljem se nastavijo na Trgu Svobode, po potrebi v dveh vrstah, in sicer med dresesmi.

5. Medičariji, kramarji (prodajalec devocionalij), ki v mestu stanujejo in so v Maribor pristojni, se 21. in 29. priključijo branjevskim stojnicam na Trgu Svobode, ostale dneve, to je od 22. do 27., pa smejo stati na Slomškovem trgu.

6. Dne 28. VI. popoldne mora biti Slomškov trg in Trg Svobode popolnoma prazen.

Vsi čas, to je od 21. do 29. junija, smejo postaviti v točki 5. navedenih prodajalci stojnic tudi v Frančiškanski ulici tik levega hodnika.

Medičarski stojnice smejo zavzeti največ do 8 kv. m prostora, kramarske pa največ do 6 kv. m.

Družih, kakor v točki 5. navedenih stojnic se ne bo dovoljevalo postavljati stojnic, ki bi imelo nečiste ali močno razrgane šotorne plahte.

Vsakemu prodajalcu na Trgu Svobode in Slomškovem trgu je dovoljeno postaviti samo eno in čim manjšo stojnico.

Obvezno za vse naštete prodajalce je, da morajo biti stojnice 21. in 29. junija do 6 zjutraj na določenem kraju. Zamudnikom se bo dovoz stojnic zabranil po policiji. Odvez stojnic in blaga je dovoljen šele po 13.

Proti kršiteljem tega razglaša se bo postopalo v smislu § 69 zakona o notranji upravi.

Predsednik: Žebot s. r.

Banovina varuh narodnih lepot

Zaščita in regulacija tujsko prometnih središč

Kdor potuje po tujini, zlasti po deželah, ki se bavijo s tujskim prometom, kaj lahko opazi, kako ljubosumno čuvajo drugi narodi svojevrstno lice svojih pokrajin z ljubezno in spoštovanjem ohranjajo vse kulturne spomenike, ki pričajo, kaj vse so njihovi predniki že ustvarili v preteklih stoletjih. Ta želja, da ohrani pokrajina svoj pristni izraz, da se očuvajo narodni običaji, da ostanejo vse značilnosti narodnega življenja prejšnjih dob nedotaknjene, je popolnoma razumljiva. Saj tuji se prihaja ogledov modernih stavb, velike industrije in divjega prometa dežele, ampak prihaja večinoma le na oddih. Vsega tega so že siti iz lastne domovine in zato hčemo videti v tujini to, kar jim njihova domovina ne more več nuditi. Zlasti ljubljivo lepo pokrajino, ki je ohranila nepokvarjeno zunajnost in romantičnost, ki drugod po svetu vedno bolj izginja. Občudujejo življenje naroda, ki živi se v prirščenih razmerah kakor oni sami, in si je ohranil lepe navade davnine, ki so v velemestih že zdavnaj pozabljeni. Prisrčnost in domačost veje iz takega okolja in priveže tuja na zemljo, katero jo obiskal in mu ostane vnaprej vzpodbuda, da take kraje zopeči običaji.

Nevarnosti tujskega prometa

Ni dvoma, da zlasti Slovenija postaja vedno bolj tujsko-prometna dežela. To dejstvo je iz narodno-gospodarskih razlogov razveseljivo. Ne smemo pa preteti, da prinaša tujski promet s seboj tudi nevarnosti, katerim se mora zdrav narod brez pogojno postaviti v bran. Ena največjih nevarnosti, ki preti narodu, ki živi v tujsko-prometnem ozemlju, je ta, da zapade vplivu tujcev. Ne mislimo pri tem le na raznaročovalne posledice tujskega prometa, ampak zlasti na zle vplive, ki se s tujskim prometom počasi vrvajo v narodni živelj, njegovo mišljenje in čustvovanje. Res je, da prinaša tujski promet denar, a paziti moramo, da ta denar ne zastruplja ljudskih duš, da ne uničuje prelepih živiljenjskih navad in da ne ustvarja neizpolniljivih let, ter slepečih želja po velikem svetu. Samonikel in zdrav narod se teh nevarnosti, če se jih zaveda, lahko odstre. In prepričani smo, da se nam teh nevarnosti ni treba bati.

Neokusne zgradbe

Druga nevarnost, ki nastaja radi potrebe in želje ugoditi tujcem v njihovih zahtehah po udobju, dobrimi prometnih zvezah, in celo razkošju obstoji v tem, da zasebniki te potrebe tujcev napak tolmačijo. To se zgoditi skoraj vedno, kadar gledajo le na kar največji gospodarski dobrobit svojih tujsko-prometnih podjetij. Kaj vse je v zvezi z vprašanjem tujskoga prometa prizadeto, s skoraj ne moremo predstavljati. Res pa je, da smo v tem napravili že nekaj napak, ceprav se zdaleka ne toliko, kakor druge dežele, ki so že pred nami postale sredista tujskoga prometa. Da se v bodočnosti preprečijo usodne napake, ki bi skazale zunanjost naših najlepših pokrajjin, je banksa uprava izdala nekaj nadvise važnih odlokov, ki obravnavajo začetno regulacijo in zazidalne principe za tujski promet v poštev prihajajočih delov Slovenije.

Regulacijski načrt Bleda

Ze leta 1930 je dobil Bled svoj prvi regulacijski načrt, ki pa radi številnih zasebnih pritožb in radi nevpovetovanja pravne v tem, da deli za ta regulacijski načrt se je pokazalo, da je za temeljni načrt potreba imeti točno zemljiško podlago. Dosedanj katalog za ta namen ni dovolj natančen in zato je blejska občina že dala napraviti vse potrebne meritve za natančne topografske karte, ki bodo služile kot temelj za novi regulacijski načrt. Potreben načrti poligonov, triangulacije in nivelizacije so že napravljeni in so stali 770.000 Din. V letosnjem letu se dela natančna izdelava teh načrtov z vsemi plastincami s pomočjo tahimetrije, hkrati se bodo izmerile vse meje tako, da bo jeseni že dokončana natančna karta blejskega okoliša v merilu 1:2500. Te meritve bodo stale okrog 120.000 Din. V priznanih moramo, da so te denarne žrtve popolnoma umestne glede nato, kar bodo merjenja omogočila.

Ko bo ta zemljevid blejskega okoliša izdelan, bo jeseni banksa uprava razpisala natečaj za izdelavo idejne regulacijske skice, katere se bodo mogli udeležiti naši arhitekti. Najboljša regulacijska rešitev bo seveda sprejeta. Po tej idejni rešitvi, bo načrt blejske občine po svojem arhitektu izdelala natančen regulacijski načrt. Jasno je, da bo ta novi načrt najprej vpošteval vse naravne lepote Bleda, tako, da bo ostalo nezajedno vse tisto obrezje, ki je tako ostalo do sedaj. V naprej Bled ne sme in ne bo izgubil več na svojih naravnih lepotah.

Ko bo ta zemljevid blejskega okoliša izdelan,

in to mu bo zajamčil novi regulacijski načrt. Hkrati pa bo z načrtom določen in omogočen razvoj Bleda za dolga desetletja, tako da bo mogel postati veliko, sodobno in znano letovišče, v katerem bo vsaka nova zgradba dokazovala, da smo se ob pravem času zavedli važnosti pravilne in premisljene regulacije.

Zaščita Bohinja

Bohinj je med vsemi našimi planinskimi kraji ostal še najbolj nedotaknjen in zato je prav, če ga skušamo ohraniti kot naraven in nedotaknjen biser naše zemlje. Seveda pa moramo računati s tem, da je privatna podjetnost tudi v teh predelih skušala izrabiti najugodnejše točke za navidezno povzdro tujškega prometa. Zavedati se pa moramo, da bo Bohinj, tako ramanten, kot je danes, če deset leta gotovo bolj privlačen, kakor pa bi bil, če bi se šopirili ob obrežjih Bohinjskega jezera moderni hoteli in kopališča. Zato se je tudi za regulacijo Bohinja že sestala komisija, v kateri so bile zastopane občine, tujsko-prometne institucije, klub arhitektov, banovinski spomeniški uradniki banovine. Ta komisija je v osnovnih črtah določila program za regulacijo Bohinjske kotanje, zlasti pa določila regulacijske pasove, kjer zgradbe ne bodo smele stati. S tem, da je določeno, kje se sme zidati in kje ne, je dano vsaj jamstvo, da Bohinj ne bo pokrajinsko skrazen. Sam celotni regulacijski načrt manjka še dovolj natančnih zemljiških posnetkov. Banovina bo skušala v bližnji bodočnosti izdelati tudi meritve, da bo lahko dovoljno prestipiti ozkimi zasebnimi interesom, ustvariti zaščito. Ta zaščita je seveda le preventivnega značaja tako, da v zasebnih okrajih poenotice ne sme graditi karkoli in kakor bi hotel. Pod zaščiteno ozemlje spadajo kraji, ki jih določa gradbeni zakon, po zaslugu bankske uprave pa je zaščita še razširjena. Tako so zaščiteni vsi važnejši kraji radovinjskega okraja, Logarska dolina, Rogaška Slatina in Dobrerna ter Skofja Loka, za katero izdeluje sedaj banovina regulacijski načrt. Ta zaščita obsegne slednje največje točke. Vsaka zasebna zgradba, ki naj bi bila na tem ozemlju, mora biti odobrena od banovine. Tako se da preprečiti zidava na krajinah, ki ne bi bili umestni, in kjer bi zgradbe kazile in motile pokrajinsko sliko. Ce pa zgradba stoji na mestu, ki je sicer ugodno, je pa treba še ugotoviti, če njeni zunanjosti ne bo v popolnem nasprotju vsemu okolju. Način, sicer vrlo stavbarsko je zlasti zadnja leta zaščito v edino »zveličavno« moderno smen in posledice tega so, da se projektiраjo vse z raznimi strelami in drugimi sličnimi kuriozitetami sodobnega stavbarstva v pokrajini, kamor te niti najmanj ne spadajo. Da se take neokusnosti preprečijo, je nadvise umesten sklep o banovinskem nadzorstvu,

Pokrajinska zaščita

Ker je vsaka regulacija kompromis med javnimi in zasebnimi interesimi, je jasno, da izdelava regulacijskih načrtov ni lahka. Poleg stroškov, ki jih že tako delo, je to tudi zamuden posel. Zato je treba, tudi za kraje, ki se ne bodo takoj dobili regulacijski načrtov, pa bi jih še bodoča prepričila ozkimi zasebnimi interesom, ustvariti zaščito. Ta zaščita je seveda le preventivnega značaja tako, da v zasebnih okrajih poenotice ne sme graditi karkoli in kakor bi hotel. Pod zaščiteno ozemlje spadajo kraji, ki jih določa gradbeni zakon, po zaslugu bankske uprave pa je zaščita še razširjena. Tako so zaščiteni vsi važnejši kraji radovinjskega okraja, Logarska dolina, Rogaška Slatina in Dobrerna ter Skofja Loka, za katero izdeluje sedaj banovina regulacijski načrt. Ta zaščita obsegne slednje največje točke. Vsaka zasebna zgradba, ki naj bi bila na mestu na tem ozemlju, mora biti odobrena od banovine. Tako se da preprečiti zidava na krajinah, ki ne bi bili umestni, in kjer bi zgradbe kazile in motile pokrajinsko sliko. Ce pa zgradba stoji na mestu, ki je sicer ugodno, je pa treba še ugotoviti, če njeni zunanjosti ne bo v popolnem nasprotju vsemu okolju. Način, sicer vrlo stavbarsko je zlasti zadnja leta zaščito v edino »zveličavno« moderno smen in posledice tega so, da se projektiраjo vse z raznimi strelami in drugimi sličnimi kuriozitetami sodobnega stavbarstva v pokrajini, kamor te niti najmanj ne spadajo. Da se take neokusnosti preprečijo, je nadvise umesten sklep o banovinskem nadzorstvu,

Kitajska na pragu državljaške vojne

Reeni dogodki, ki se zadnje čase spet odigravajo na Kitajskem, so obrnili ponovno pozornost vsega sveta na Daljni Vzhod in na vso zahodno obalo Tihega oceana. Zaradi prezaposlosti Angliev v Sredozemskem morju in zaradi vezanosti Sovjetske Rusije v času naglega oboroževanja Nemčije, je Japonska dobila popolnoma prostre roke za urešenjevanje načrtov, ki streme za razkovanjem in nato postopnim osvajanjem Kitajske. Armada Južne Kitajske, ki stoji pod poveljstvom komunistične kantonske vlade, je deloma že odpotovala v pokrajine severne nankinške vlade (v Hunan in Henčau), da z oboroženo silo prepreči nadaljnje prodiranje Japoncev v Kitajsko. Povod temu kranku kantonske vlade je ojačevanje japonskih posadk v vladi državi Mandžukuo in v severnih kitajskih pokrajinah, ki so jih bili Japonci že zasedli. Da se je prav Južna Kitajska pri tem tako razburila, je treba vedeti, da japonska mornarica v poslednjem času neprestano zahteva, da se spremeni smer prodiranja tako, da ostane Japonska v defenzivi na severu, dočim začne z ofenzivo na jugu, proti Srednji in Južni Kitajski, kjer se nadajo najšibkejšega odpora.

Japonsko prodiranje na jug

Najznačilnejši dogodek, ki kaže na tako spretno smeri japonskega prodiranja, je pomorska baza, ki so jo Japonci zgradili v zgodovinskem pristanišču Taka. To mesto je dobro poznano iz ča-

ropom in razbojništvo. Še l. 1900 je bila ta vojska oborožena večinoma s kopji in loki. Zaradi te svoje nemoči seveda niti cesarska, niti republikanska Kitajska nista mogli misliti na resen odporni proti Japonski, odnosno drugim včesilam.

Brezuspešne reforme

Oče sodobne kitajске vojske je Juanšikaj, ki je organiziral l. 1899 prvo divizijo, ki je bila evropsko opremljena. Stara cesarska Kitajska je večkrat v sedanjem stoletju poskušala reorganizirati svojo vojsko. Za osnovo je vzela oficirje, ki so obiskovali vojno akademijo, ki je bila ustanovljena l. 1895. Leta 1911 je armada štela že 12 modernih divizij in 19 mesniških brigad. Do leta 1912 bi se morallo to število povečati na 36 divizij, ki naj bi vsaka imela 10.000 mož. t. j. štiri polke pešev, 1 polk artillerije in en polk konjenice. Toda vsi načrti so prepadi zaradi pomanjkanja denarja, zaradi odpora pokrajinskih guvernerjev, ki so slutli v tem omejevanje svoje oblasti, mnogo pa tudi zaradi mržnje stare vojske in navsezadnje zaradi revolucije.

Notranje homatije

Revolucija je kitajsko vojsko razdelila v tri tabore: v vojsko Juanšikajeve osrednje vlade, v posamezne oddelke neposlušnih generalov na severu ter na novo armado odcepjenega juga, kjer

1928 z vsemi silami in sredstvi povečavajo svojo vojno mornarico. Vendar se danes prav v nobenem pogledu ne more meriti z Japonsko. Trudilo se tudi, da bi uredili svojo vojno aviacijo, ki je prinesla zmago narodni vladi za časa borb v letu 1929-30. L. 1934. so imeli Kitajci 500 avionov, vendar javljajo, da bodo to število še letos povečali na tisoč.

Državljaška vojna grozi

Ne da bi naštevali vojaške sile Japonske, moramo trditi, da bi se Kitajska mogla upreti uspešno Japoncem le, če bi severna in južna vlada delali sklopo. Toda maršal Čangkajšek okleva. Mogoče je, da se boji japonske sile, ker jo pozná, ali pa je od Japoncev podplukan. Tako se zdi, da se Kitajski bliža zopet državljaška vojna, namesto osvobodilne vojne proti Japonski. Močni in boljše organizirani Nanking na severu se bo spoprijel s slabšim Kantonom. Zmagovalec v tej vojni pa bo Japonec.

Potujoča letovišča

Po zgledu zelenih skavtov in gozdovnikov, ki rekrutirajo svoje pristaše predvsem iz vrst mladih in neimovitih slojev, so se v Ameriki zadnja leta pojavile tudi tako zvane potujoče kolonije, ki jih sestavljajo cele rodbine premožnejših in odibra potrebnih meščanov. Ti sodobni nomadi seveda ne romajo kakor skavtska mladina iz kraja v kraj peš, marveč se vozijo z vsem potrebnim hišnim inventarjem v izbrana letovišča z avti, na katere so priklopjene njihove stanovanjske hiše, ki jim v Ameriki pravijo strejerji.

Nad milijon ljudi živi danes v Ameriki v takih hišicah na kolesih in preko 250.000 trejlerjev se vsako poletje po dolgih ameriških podeželskih cestah pomika na dolocene zelene otote. Neki potnik opisuje tako trejlersko taborišče takole: »Pod visokim drevesom zraven taboriščne intenzitance stoji avto avtomobilskoga pleskarja, neženjenečega človeka, ki se že od nekdaj v starem Fordu vozi po zelenih kolonijah. Poleg njegovega avta je bivališče dveh upokojenih vojakov in njunih žen. Tretji avto pripada štirim potujočim delavcem. Na drugi strani ceste stoji luksuriozni trejler, bivšega podpredsednika neke državnih banke. Ne daleč od njega je brivnica, ki je v koloniji v dobi sezije neizogibno potrebna. Malo dalje je rodbinski trejler za osem ljudi. Ta je izdelan doma in ima dve oklopni postelji, na katerih vsaki spe po trije otroci. Oče je po poklicu tesar, a je začasno brezposeln in pomaga ženi in starejšim otrokom poščare. V precejšnji oddaljenosti od te stanovanjske zajednice stoji hišica nekega upokojenega starejšega človeka, samca, ki ga je družabna morala nekako vrgla iz svojega središča, kajti mož je v treh mesecih baje imel štiri žene. Takisto izločen živi tudi neki učitelj, ki hoče preživeti počitnice daleč od ljudi in razposajenih otrok.«

Taki potujoči domovi niso posebno dragi, in udoben avto s trejlerjem se dobi že za sto dolarjev, medtem ko so med njimi tudi luksuriozni modeli po 4000 dolarjev. Le-ti so opremljeni z vsem modernim komforrom, električno napeljavo, hladilnicami, vetrili, kanalizacijo in kopalinicami. Letovišča pristojbina v rednih taboriščih znata do dva dolarja na teden, največ pa také karavane tabore tudi povsem na prostem, v krajih, kjer ni treba plačati nikakršne stanarine. Tudi hrana ni v taki koloniji nič dražja kakor v mestu in gospodinje se rade povabilijo, češ: »Vse je kakor doma, imamo skodelice na polici, hrano v konservah in peč v kotu.«

Trejlerji so se razširili po vsej Ameriki, največ pa jih je v državah Floridi in Kaliforniji. Strokovno izdelana hišica na kolesih je odprna zoper še tako bud miraz, čeprav čez zimo kolonije navadno izginjo. V Sarasoti imajo kolonisti že pravo pravecto, mesto z ulicami, električno razsvetljavo in kanalizacijo. Mestnim trgovcem so take kolonije seveda pogodu, kajti kolonisti so več ali manj navezan na njihove trgovine. Pogosto naletimo v Ameriki na letovišča, ki stejejo do pet sto šotorov. Med takimi letovišči se poslagoma razvije zelo prisrno in intimno prijateljstvo, kajti v naravi se človeško srce sprosti vseh skrb in težav, človeku se povrnijo spomini na davne čase in duša mu postane dovrzeta za vse, kar je lepo in dobro. Pa tudi telo si pogosto opomore bolj kakor v bogosigavedi v katerem slovitem sanatoriju in penzionatu. Ženske, ki se v mestu pritožujejo nad prenapornim delom, so v koloniji takisto precej na boljšem, kajti eno samo sobo menda res lahko pospravi in uredi tudi še tako občutljiva in komodna gospodinja.

Vojaki s kopji in loki

V začetku novega veka je bila kitajska vojska sestavljena iz osem tako zvanih bataljonov, ki so tvorili organ glavne oblasti, in iz vojske, ki je bila nekaka policija pod vodstvom guvernerjev posajin. Ta vojska je bila zelo slabo plačana in slabo oskrbovana, kar pa je znala nadomestiti z

je deloval dr. Sunjatsen. Najboljša od teh je bila armada v Kantonu, ki je l. 1916. strila nadvlado severa nad jugom. Toda tudi po tej zmagi je nastopilo mrtvilo. Kanton je hitro izgubil svojo vojsko, v kateri so zagospodarovali nepokorni generali. Japonska je z denarjem in orožjem podpirala vojsko in politično cepljenje Kitajske. Četudi je osrednja vlada imela v l. 1927. nekaj uspehov, vendar dosedaj Kitajska ni prišla iz homatij. L. 1928. se je bila na Kitajskem izvedla velika reforma in vpeljala splošna vojaška dolžnost. Osnovo vojne organizacije tvori polk s tremi bataljoni in ene baterije metelcev min. Dva polka tvorita brigado, a dva do trije polki pešev z enim eskadronom konjenice in tremi baterijami topništva, sestavljajo divizijo.

Zaradi pomanjkanja topništva je kitajska armada podobna evropskim izza leta 1866. Kitajci tudi sicer ne morejo po evropsku uporabljati topov, ker je večina oficirjev neizobražena, ki se jim niti malo ne sanja o potrebah matematike in sličnih ved. Nankinška vlada, kateri stoji na čelu maršal Čangkajšek, ima danes preko devetdeset divizij s skoraj milijon vojak, vlada v Pejipinu ima 16 samostojnih brigad z 200 tisoč možni, dočim je imela kantonska vlada v pokrajini Kwansi in Kwantum samo 150 tisoč vojakov, vendar danes z vsemi silami dela na to, da bi svojo armado kolikor močno povečala in najmoderneje izvezbla.

Vojaki brez discipline

Po številnih sodeč predstavlja kitajska armada veliko moč. Toda oprema, izvezbanost in disciplina vojakov se nahaja daleč izpod povprečnosti, čeprav je junaška obramba Sanghaj l. 1932. pokazala, da je kitajski vojak odličen borec, če ima dobro vodstvo in je dobro opremljen. Od leta

riti s takimi »hišnimi« sovražniki. Ta se nahaja povsod; v kleti, za drevjem na vrtu, tisti, ki se človeku čez dan nasmahi, ti bo ponoči skušal prerezati grlo. Zaradi tega smo bili tako obupani in divji, da smo streljali celo svoje ujetnike. Ubili smo vsakega domaćina, katerega smo dobili pri sovražnem delu. Vsako vas, kadar so padali streli, smo izropali in požgali.

Svede

Seveda je pri tem trpelo tudi dosti nedolžnih ljudi hkrati s krimivi. A tu ni bilo mogoče pomagati. Francozi so tedaj bili v škripilih in položaj je bil zares nevaren. Treba je bilo krepko udariti, da smo se mogli rešiti sovražnika, ki je pritisnil na nas. Napasti ga je bilo treba v njegovih luknjih, to se pravi v gorah, kakor smo že naredili v Resatu, Mesifre in Suezu. Treba je bilo bojevati odločilno bitko, da bi se rešili.

Medtem, ko smo se vračali, so nas Druži neprestano preganjali s svojimi krogli. Upali smo, da bomo božič prebili v Damasku in da bomo ta praznik malo proslavili, no pa je kar na lepem prišlo povelje, da moramo takoj v Subo, trinajst kilometrov na jugovzhod, da bi tam zasedli neko postajo.

Torej spet pot pod noge!

Tvorili smo premično četo kakor po navadi. Spremljalo nas je neprestano streljanje, rapanje, smrt, smrtni boji. Kmetija v Subi, ki nam bo služila kot bivališče, da bomo tam postavili postajo, je obširna, skoraj bi dejal, da je vaška graščina.

Cakajo nas navadni posli: raztovoriti je treba mezge, prenesti material, streljivo in ži-

Trejlerski kolonisti se kaj malo udeležujejo življenja tistega mesta, v katerega bližini taboré Navadno si ustvarijo

Lastno romantično življenje,

ki njihovemu okusu najbolj ugaia. Ta igra na kitaro, druga gruča se zabava s petjem, tretja z ribolovom, prvi pripoveduje kake pestolovske dogodivščine ali obnavlja spomine na dobre stare čase, mladina pa tudi pod milim nebom pleše, brez žogo, dela z avtom izlete itd. Edina neprilika na taborjenu je otrokom obiskovanje šole. Ker se bivališče kolonistov pogosto menjajo, morajo kajpada otroci menjati tudi učitelja in šole, kar v mnogih ozirih na njihovo učenje in vedenje zelo slabovpliva. Zadnji čas si pomagajo s tem, da si večje kolonije preskrbe lastne učne moči, ki si pridno prizadevajo, da njihovi gojeni ne zaostanejo za učenci stalnih mestnih šol. Nekateri potklici, ki niso navezani na stalno bivališče, kakor npr. slikarji, pisatelji, prodajalci in sezniški poljski delavci, pa v kolonijah sijajo uspevajo, in družina, ki si zna v novih okoliščinah hitro pomagati, živi v koloniji za polovico ceneje, kakor v mestu.

Tipkarice v avtomobilu

Stari brezposelne tipkarice v New Yorku so kupile avtomobil in si služijo kruh na cesti. Ludje jim narekujejo pisma, ki jih gospodinje tudi oddajajo na pošto. Na ta način zaslužijo strojevski vec kakor poprij v pisarni. Uspe je obrodil posnemanje. Potujoče pisarne bodo postale nova ameriška posebnost.

Sonce ni tako vroč

Trije odpolanci pariške zvezdarne Arnulph Barbier in Chalange so podali poročilo o celotnem opazovanju v mednarodni zvezdarni na Jungfrauskem sedlu v Švici, kjer so imeli načelo točno izmeriti temperaturo najvažnejših zvezd. Dolga spektrografska opazovanja francoskih znanstvenikov so ugotovila, da merijo zvezde po večini od 11.000 do 27.000 stop. vročine. Na ta način je naš sonce z njegovimi 8000 stop. med najbolj »hladnimi« zvezdami.

Tokio I. 1940

Graf Bailee-Latour, predsednik Mednarodnega Olimpijskega odbora, je izjavil po povratku iz Japonske v Pariz, da se bodo vrstile leta 1940 Olimpijske tekme nedvomno v Tokiu, Japonska je pripravljena toliko prispetati, da je zasenčila ostale ponudnike z Italijo in Avstralijo na celu. Tokijski stadion bo lahko sprejel nad 100.000 gledalcev. Za zimske tekme je predvideno samostansko mesto Nikko s starinskimi zgradbami in sijajnim drsalcem.

»Po čem pa je pri vas vino?« vpraša slabo blečenec gost krčmarja.

»V lokalnu po dvanaest dinarjev liter, doma pa po deset.«

»No, tedaj ga bom pil v lokal, plačal pa doma.«

Zaljubljeni trubadur: »Če mi prineseš šope las svoje sestre, ti dam deset dinarjev.«

»Gospod, dajte mi dvajset dinarjev, pa vam prinesem celo njeno lasuljo.«

Novo! Novo!

F. M. Willam

Das Leben Marias der Mutter Jesu

587 strani z mnogimi slikami,
vezano Din 102.—

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA

r. z. z o. z. v Ljubljani

Potoček, ki je tekel tamkaj, nam je služil za pranje. Neprenehoma smo prali perilo, ker je bila trdnjava polna bolh, totos, kakor so francoski vojaki v svetovni vojni krstili bolhe. Enkrat na teden smo se slekli do golega in kuhal obleko v kotlu. Na strazi smo se ne prestano praskali.

Tako je prišel Božič. Ta dan smo delali od petih zjutraj do šestih zvečer. Potem smo večerni postaji. Dvakrat na mesec so nam vozili hrano s posebnim trenom, ki si je moral priboriti pot s silo. Dejansko smo bili od Damaska odrezani.

Neprenehoma je padal dež in mraz je bilo. Stražili smo blečeni v suknje in ogrnjeni v odejo. A dež je padal in padal... Enolična revščina... Oblike nam je od silne moči gnila... Malo smo se ogreli samo zjutraj, ko smo pili kavo. Tedaj so nam dajali tudi tafije. To je bil tisti krepki rum z Martinique. Vsak teden je priletel avion in nam vrgel vręčo z brzojavkami. Bili smo docela osamljeni, pa nismo mogli svoje bede utapljaliti niti v alkoholu. A vendar smo vsak dan zvečer razločno videli luči iz Damaska ki je bil oddaljen komaj trinajst kilometrov.

Nekega dne je avion spustil mnogo debele vręčo kakor ponavadi. Poveljnik nam je ukazal, naj se pripravimo za parado. To je bila takozvana prise d'armes.

Ker nisem vedel, kaj ta beseda pomeni, sem pač delal tisto, kar so delali vsi drugi.

V Kieli so v Hitlerjevi navzočnosti krstili novo